

Základní škola sv. Voršily v Olomouci
Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Závěrečná práce

Rytíř – válečník

Autor: Zdeněk Schmidl

Třída: IX

Vedoucí práce: Mgr. Martin Nešpor

Olomouc 2011

OBSAH	2
ÚVOD	3
KAPITOLA I –Rytíř v bitvě	4
1.1 těžká jízda	4
1.2 rytířská taktika v bitvě	4
KAPITOLA II –Zbraně a zbroj	5
2.1 Vývoj rytířské zbroje	5
2.2 Vývoj meče a jiné zbraně rytířů	5
2.3 Rytířův kůň	7
KAPITOLA III –Využití rytířů při křížových výpravách	8
3.1 Síla proti rychlosti	8
3.2 Seznam křížových výprav	8
KAPITOLA IV – Turnaje, heraldika a šermířské školy	10
4.1 Rytířský turnaj	10
4.2 Turnajové disciplíny	11
4.3 Erby a heraldika	11
KAPITOLA V – Šermířské školy a novodobí historický šerm	12
5.1 Šermířské školy	12
5.2 Historický šerm	13
ZÁVĚR	15
POUŽITÁ LITERATURA	16
PŘÍLOHY	17
RESUMÉ	18

ÚVOD

Rytíř v blyštícím se brnění, na bujném koni, s mečem v ruce, erbem na štítu a vlajícím chocholem na helmici, je symbolem středověku.

Má práce pojednává o rytíři, ne jako o romantické postavě, ale jako o nelítostném válečnickovy a postrachu bitevního pole. V této práci se například dočtete o rytířské taktice, zbraních a zbroji rytířů a dokonce i o disciplínách turnajových klání.

Kapitola I – Rytíř v bitvě

1.1 Těžkooděný jezdec

Rytíř na koni, chráněný těžkou zbrojí, představoval od bitvy Franků s Maury roku 723 u Tours po dobu téměř sedmi století rozhodující složku vojska. Jeho stále zdokonalující se zbroj, pohyblivost a bojové schopnosti získané výcvikem a zkušenostmi z něj činily těžko přemožitelného bojovníka.

Rytíř držel otěže v levé ruce na jejímž předloktí měl navlečen štít. Pravá ruka musela zůstat volná pro ovládání zbraně. Koně musel rytíř ovládat nohama.

1.2 Rytíř na bitevním poli

Po celý středověk hrála těžká jízda v bitvě rozhodující roli. Její taktika byla jednoduchá: Jízdní oddíl rytířů se prudce rozjel proti nepříteli, rozrazil jeho řady a způsobil mezi jeho bojovníky zmatek. Každý rytíř se při tom snažil využít prudkosti útoku k likvidaci nejnebezpečnějších protivníků (zejména nepřátelských jezdců) kopím. Po tomto útoku, který byl většinou rozhodující fází bitvy, se rytíři buď seskupili k dalšímu útoku, nebo bojovali mečem ze sedla proti jízdním i pěším jednotlivcům.

Nepřátelé se snažili strhnout rytíře z koně. Pokud se jim to podařilo a nikdo mu včas nepřišel na pomoc, znamenalo to téměř vždy jeho konec, protože opěšalý rytíř byl v těžké zbroji nepohyblivý a nemohl čelit rychlému útoku, často vedenému z více stran najednou.

Rytíři byli rozhodující, nikoli však nejpočetnější složkou vojska. Základní jednotkou středověkého vojska byla rytířská gléva („kopí“), kterou tvořil rytíř, lehkooděný jezdec, tři lučištníci a páže. Úkolem rytířova doprovodu bylo vedle vlastní účasti v boji právě pomoci rytíři zpět na koně, pokud byl z něj sražen, případně mu obstarat nového, byl-li pod ním kůň zabit.

Psaných zpráv o středověkém způsobu jízdy v boji je málo. Ví se však, že váleční koně se učily vyhazovat dozadu, otočit se na místě, vzepnout se na zadních a z toho postavení skočit, což bylo na bitevním poli jistě velmi užitečné.

Kapitola II – Zbraně a zbroj

2.1 Vývoj rytířské zbroje

Snad první, co si představíme pod pojmem rytíř je lesklé plechové brnění. To je ovšem chyba, protože slovo brnění (dříve spíše brň) označuje pouze kroužkové zbroje.

Až do 14. století nosila rytířská těžkooděná jízda kroužkovou brň, složenou z košile s kapucí, kroužových nohavic a rukavic. Vážilo okolo 12-15 kg a tvořilo ji několik desítek tisíc snýtovaných železných kroužků.

Okolo poloviny 13. století se objevily první plátové doplňky zbroje například ramenní štítky. Pláty se postupně rozšiřovaly, kroužkové brnění však pod ním zůstávalo zachováno. Hlavu chránila hrncová přilba. Štít získal typický tvar sférického trojúhelníku (dříve byl kulatého případně mandlového tvaru).

V průběhu 14. století vznikla celoplátová zbroj. Její základní součástí byl kyrys. Vznikla plátová ochrana paží a článkové prstové rukavice. Těžkou kbelcovou přilbu nahradil lehčí „šlap“ s kroužkovým závěsem. V 15. století převažoval v Evropě italský a německý typ celoplátové zbroje. U německé zbroje přilba zvaná šalíř poměrně dokonale chránila hlavu, zejména v kombinaci s plátovým podbradím. Kyrys se zádovním plátem přecházely v pase do tzv. šorce, většinou ještě se šosy chránícími stehna. Stehenní plát s nákolnicí chránil nohu pouze zepředu, v zadu přiléhala noha k boku koně. Na holenní a lýtkové pláty navazoval plátový střevec s velice dlouhou špicí. Ochrana rukou se skládala z prstových rukavic, plátové paže a ramene. Italská plátová zbroj měla rukavice palcové a byla celkově zaoblenější.

K italské zbroji se používaly nejčastěji tři typy přileb: uzavřený armet, bascinet (psí nos), někdy však jen lehká barbuta.

2.2 Vývoj meče a jiné zbraně rytířů

Meč: Je jednou z nejstarších zbraní. Sloužil po celý starověk a středověk, a to jako zbraň bodno-sečná. Měnila se jen jeho délka, tvar, materiál a výzdoba. Meč se skládá z čepele (většinou dvoubřité) a jílcem, jehož součástí jsou záštitná příčka, rukojeť a hlavice.

Již v pozdním období Římské říše se prosadil dlouhý meč zvaný spatha, který se užíval v téměř nezměněné podobě až do období Karla Velikého. V období raného středověku měl meč poměrně širokou čepel bez hrotu a sloužil pouze jako zbraň sečná. Měl dlouhou rovnou záštitu a hlavici většinou ve tvaru paraořechu.

Ve 13. století se díky pokroku v metalurgii a vývoji ochranné zbroje čepel zužila a ostrý hrot umožňoval bodání. Masivnější záštita se do stran rozšiřovala a někdy byla ještě mírně prohnutá směrem k čepeli. Hlavice měli řadu tvarů, nejčastější mince či hrušky a někdy i tzv. rybí ocas.

Vedle jednoručního meče se rozšířil i o něco delší jedenapůlruční meč zvaný bastard (ovládaný podle potřeby jednou nebo oběma rukama). V 15. a 16. století se objevil mohutný dvouruční meč šaršoun, který se musel ovšem ovládat oběma rukama a tím znemožňoval použití štítu.

V 16. století se meč dále zužoval, záštitu postupně nahradil koš čímž vznikly vlastně nové zbraně – rapír a kord. U jezdeckva se prosadila jednostraně broušená šavle a různé druhy jednoručních dlouhých mečů a kordů.

Ostatní zbraně rytířů: Kromě meče musel rytíř umět zacházet s řadou dalších zbraní například s kopím. Na dlouhé násadě byl tulejí upevněn listový nebo jehlancový hrot. Kopí rytíř nejčastěji používal při prudkém útoku na koni, ke zlikvidování pěších či jízdních oddílů nepřítele. Teprve po ztrátě nebo zlomení kopí přišel na řadu meč.

Další oblíbenou zbraní byla válečná sekera. Jednoruční se podobala obyčejné sekeře, měla však širší čepel a dlouhou násadu. Těžká dvojruční sekera byla určena pěším bojovníkům, oblíbenější byla však halapartna, tedy sekera doplněná bodcem a hákem ke strhávání jezdců z koně a nasazená na dlouhé násadě.

Podobná byla i sudlice, jen místo čepele měla hák nebo hrot.

Podobně jako sekery se užívalo i kladivo opatřené místo čepele hrotem, který pronikl i kroužkovou košilí nebo plátovou zbrojí.

Jednou z nejoblíbenějších zbraní byl však řemdih – železná koule s hroty, upevněná řetězem na krátké násadě. Hlavní předností této hrozně zbraně bylo, že při dobrém ovládnutí mohla zasáhnout nepřítele skrytého za štítem, nebo mu štít vyrazit z ruky. Někdy bylo na jedné násadě koulí na řetězech i několik. Úder takovou zbraní pak bylo téměř nemožné odrazit.

Žádnému rytíři také nemohla chybět dýka nebo krátký meč pro boj zblízka. V boji muže proti muži se užíval i palcát, což byla z počátku kovová hlavice s hroty nebo ostřími na dřevěné násadě. Později se dělal celý palcát z kovu.

2.3 Rytířův kůň

Nejcennějším majetkem rytíře byl kůň. Nesl ho do bitev i válek, při turnajích i slavnostech. Rytíř měl tři typy koní: válečného, jezdeckého a soumara. Válečné koně, zvané destriers, cvičili přímo pro bitvu a na turnaje, například se válečný kůň učil vyhazovat dozadu, otočit se na místě, vzepnout se na zadních a z toho postavení skočit, což bylo na bitevním poli jistě velmi užitečné.

Jejich pořízení bývalo velmi nákladné, proto byl každý rytíř na turnaji rád, když zvítězil a získal koně soupeře.

Brnění nechránilo pouze jezdce, ale i koně. První ochranu koně byl prošívaný přehoz, často zesílený pláty nebo šupinami z tvrzené kůže, někdy kombinovaný s kroužkovými doplňky. Později se na nejzranitelnějších místech koně (zejména na hlavě a hrudi) objevily plechové pláty, doplněné většinou kroužkovým pletivem.

V poslední vývojové fázi byla pláty turnajové zbroje pokryta hlava, krk a téměř celé tělo koně. Nejtěžší koňské brnění mohlo vážit až 100 kg.

Takový válečný kůň musel unést obrovskou váhu, nesl nejen své brnění, ale i rytíře v plné zbroji. Pro takovou extrémní zátěž bylo nutné vyšlechtit zvláštní plemena mimořádně silných, mohutných a těžkých koní.

Kapitola III – Využití rytířů při křížových výpravách

3.1 Síla proti rychlosti

Evropský rytíř byl samozřejmě jednou z hlavních ikon křížáckých výprav, nebyl však jediný svého druhu. Evropský rytíř měl při křížových výpravách velkého a nebezpečného soupeře a tím byl saracénský jezdec (rytíř). Na rozdíl od našeho rytíře byl ten saracénský lehčeji zbrojen. Většinou míval jen lehkou kroužkovou zbroj, lehkou helmu s širokým hledím a slabšího, zato však rychlejšího koně. Také měl každý z nich jiný typ útočení. Evropský rytíř spoléhal na jeden tvrdý a rozhodující útok, na rozdíl saracénský jezdec udělal za bitvu několik, sice ne tak razantních, ale rychlých útoků na nepřátelské šiky a tím je s cela „rozcupoval“.

Je těžké říci, který z těchto dvou jezdců je lepší, jestli náš silnější, ale neohrabanější rytíř nebo rychlejší, ale slabší saracén. Těžko říct jedno je však jisté, oba byly svého času nejobávanějšími bojovníky světa.

3.2 Seznam křížových výprav

První křížová výprava - V dějinách byla vyhlášena roku [1095](#) na [clermontském koncilu papežem Urbanem II.](#) a směřovala do [Svaté země](#) za znovudobytí Božího hrobu od muslimů.

Druhá křížová výprava - Bylo vojenské tažení vyhlášené [papežem Evženem III.](#) roku [1146](#) a vedena Richardem Lvím srdcem, jako reakce na [dobyetí Edessy](#) mosulským vládcem [Zengím.](#)

Třetí křížová výprava - Bylo vojenské tažení vyhlášené papežem [Řehořem VIII.](#) za znovudobytí [Jeruzaléma](#), který roku 1187 [dobył Saladin](#)

Čtvrtá křížová výprava - Byla jednou ze série válečných tažení do [Svaté země](#), které roku [1198](#) vyhlásil [papež Inocenc III.](#)

[Pátá křížová výprava](#) - Byla vyhlášena roku [1213](#) papežem [Inocentem III.](#) a trvala od roku [1217](#) do roku [1221](#). Jejím cílem bylo zaútočit na mocenské centrum dynastie [Ajúbovců Egypt](#) a osvobodit od nich obsazenou [Svatou zemi](#) a [Jeruzalém](#).

[Šestá křížová výprava](#) - Bylo vojenské tažení [římsko-německého](#) císaře [Fridricha II. Štaufského](#), uskutečněné v letech [1228](#) – [1229](#).

[Sedmá křížová výprava](#) - Po vypršení míru, který vyjednal [Fridrich II.](#) a sultán [Al-Kamil](#), byl v roce [1244](#) [Jeruzalém](#) opět uchvácen [muslimy](#). Tato zpráva o ztrátě Kristova hrobu již nevzbudila v Evropě téměř žádný rozruch.

[Osmá křížová výprava](#) - Byla stejně jako [sedmá křížová výprava](#) zorganizována francouzským králem [Ludvíkem IX.](#) Králi se nelíbil vývoj v [Sýrii](#), kde na zbylé křížácké državy dotírali pohané.

[Devátá křížová výprava](#) - Po neúspěchu osmé křížové výpravy se Angličané rozhodli vydat do Sýrie ohrožované mamlúckým sultánem [Bajbarsem](#).

KAPITOLA IV – Turnaje, heraldika a heroldi

4.1 Rytířský turnaj

Na sklonku 12. století znamenaly tehdejší turnaje vážný problém. V ohromném množství těchto krvavých střetnutí s množstvím účastníků a bez pevnějších pravidel docházelo k tolika zraněním i úmrtím, že to ohrožovalo bojeschopnost vojsk jednotlivých panovníků. Nepomohl ani církevní zákaz.

Situace byla natolik neúnosná, že například anglický král Richard I. přistoupil roku 1194 k přísné regulaci turnajů. Licenci pro jejich pořádání udělil pouze pěti místům v Anglii. Domácí zájemci museli skládat poplatek a rytířům z ciziny byla účast zakázána úplně. Zde i v jiných zemích se začala objevovat i nová pravidla, která postupně vedla ke vzniku turnaje, jak ho známe i dnes. Rytíři se měli napříště utkávat v soubojích dvou soupeřů vybraných losem nebo volbou. Takový boj byl samozřejmě přehlednější, což umožňovalo lépe posoudit bojové schopnosti soupeřů, stanovit přesná pravidla a kontrolovat jejich dodržování. Turnajový boj se tak změnil v soubor jakých si sportovních disciplín. Stal se mnohem bezpečnějším a vznikl i prostor pro výraznější gesta. Bylo například zvykem, že rytíř po pádu soupeře z koně sám také z koně sestoupil a pokračoval v boji pěšky stejnou zraní jako protivník. Nebylo také nijak neobvyklé, že se rytíř vzdal nároku na trofej – zbraně, zbroj a koně soupeře.

Turnaje se postupně změnilly z bezohledného bojového tréninku ve velkolepou zábavu a společenskou událost, již s oblibou přihlížely ženy i děti a jejichž součástí byla i vystoupení trubadúrů a kejklířů.

Z vrcholného období turnajů pochází také zvyk nosit na rukávu stužku či šátek od dámy, pro niž se rytíř snažil dobýt vítězství.

Pro turnaje se začaly užívat i speciální zbraně a zbroj, opět s cílem omezit riziko úrazu. Například brnění bylo zesíleno v místech obvyklého zásahu dřevcem a vytvarováno tak, aby hrana uprostřed odrážela hrot dřevce do stran. Podobně tvarovaná přilba měl jen úzké šterbinové průzory, aby se proti zlomení dřevce nedostala do oka jezdce tříška. Na hrot dřevce se nasazovala tzv. korunka, která bránila proniknutí hrotu brněním nebo štítem.

4.2 Turnajové disciplíny

Turnajových disciplín existovala ve 13. a 14. století celá řada. Tou nejslavnější a nejcharakterističtější bylo klání s turnajovým kopím (dřevcem) v brnění a na koni, tzv. tjost. Cílem bylo nejlépe soupeře srazit z koně dřevcem.

Na tento vrchol turnaje někdy navazovaly (jindy mu naopak předcházely) pěší souboje s mečem, sekerou nebo řemdichem.

„Zahřívacím kolem“ před bojovými disciplínami byly často soutěže s různými náradím. Například prstýnek byl malý zavěšený kruh, do kterého se měl jezdec v trysku trefit hrotem dřevce. Kvinterna byl zase jakýsi panák na otočném čepu, se štítem v jedné ruce a sse zavěšeným pytlem s pískem ve druhé. Zásah figurínu roztočil a pytel někdy nešikovného jezdce k obecnému pobavení srazil ze sedla. Efektní bylo i tzv. „sekání hlav“, napodobující útok jezdce na pěší nepřátele. Rytíř při něm cvalem projížděl uličkou mezi dřevěnými sloupky a střídavě na pravé i levé straně z nich srazil mečem či jenou zbraní slaměné „hlavy“.

Pozůstatky starší podoby turnajů byla už jen tzv. kolba, při níž se v aréně pohybovalo více jezdců, kteří střídaly různé zbraně a bily se s nimi mezi sebou. I zde však existovala bezpečnostní omezení, např. že jezdec mohl sekát jen plochou stranu meče.

4.3 Erby, heraldika a heroldi

Erb, tedy obrázkový znak rodu, údajně vznikl za druhé křížové výpravy (1147 – 1148) a původně sloužil k rozeznávání jednotlivých rytířů na bitevním poli, kde bylo jinak obtížné rozlišit, stojí-li proti vám přítel nebo nepřítel. Také při rytířských kláních by bez erbu většina z přihlížejících netušila, kdo to vítězně mává dřevcem a kdo se poroučí ze sedla do prachu. Časem se ovšem rody rozrůstaly a většily, erbů přibývalo a nakonec se natolik rozbujely, že už se v tom mohl vyznat pouze profesionál, zvaný herold. To je ten člověk, který stojí u vstupu do slavnostního sálu, buší do země holí a volá: „Jeho jasnost kníže XY s chotí!“ V temném středověku měl ovšem i jiné povinnosti. Chodil například po bitevním poli a podle erbu určoval, kdo má být obrán o majetek a ponechán vranám a kdo naopak ošetřen a odvezen.

Nejvyšší herold byl také nejdůležitější osobou rytířského turnaje. Vedl přípravy a odpovídal za parametry kolbiště, seznam pozvaných VIP hostů i pozvání účastníků. Prověřoval totožnost na základě a na základě výsledků připouštěl nebo vylučoval přihlášené z turnaje, dozíral na dodržování pravidel a vyhlašoval vítěze.

Erb na pečetidle sloužil negramotným rytířům i jako podpis. Herold tedy nemohl chybět u ověřování listin. Vedl také rodopisné záznamy a připravoval expertízy pro sňatky, smlouvy a diplomatická jednání. Díky tomu všemu vznikl obor zvaný heraldika, úzce spojená s genealogií, neboli rodopisem. V pozdějších dobách sloužil erb často už jen jako nostalgická výzdoba interiérů panských sídel a označení věcí denní potřeby, připomínající zašlou slávu. Časem získala svoje erby s charakteristickými symboly i města a později dokonce významní měšťané a cechy. Dnes jsou samozřejmě nejpoužívanějšími erby znaky států.

KAPITOLA IV - Šermířské školy a novodobí historický šerm

4.4 Šermířské školy

V průběhu 13. století se usadila šermířská technika, která se postupně vyvinula v boji, a začaly vznikat šermířské školy. Protože šlechtic mohl poskytnout svému synovi individuální výuku, šermířské školy se rozvinuly hlavně v městském prostředí. Později začaly vznikat i šermířské spolky, cechy a také učebnice šermu.

Nejstarší z nich je latinsky psaná kniha z německé oblasti o boji jednoručným mečem nebo tesákem a pěstním štítkem zvaná Kodex I .33 z roku 1280. Německá šermířská škola se nejvíce odlišuje od ostatních národních škol tím, že se věnovala zejména šermu mečem, ale i mnoha dalšími zbraně a užívala i zápasnické prvky.

Důraz kladla na sílu a rychlost. Ve 14. století vzniklo Bratrstvo sv. Marka ses sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem a stalo se postupně cechem a současně jakousi bojovou univerzitou.

Italská šermířská škola se ve své vrcholné podobě soustředila především na bodný šerm rapírem, kordem, bodným mečem a dýkou. Její zvláštností jsou kombinace dvou zbraní a „akrobatické“ prvky. Vývoj italské školy šermu začíná v prvních letech 16. století a končí ve století 18. s vrcholným rozvojem školy franskouzské.

Osobité prvky měla i elegantní škola španělská, která se zaměřovala na razanci a přesnost úderů.

Vývoj nejmladší francouzské školy začíná v roce 1567 založením slavné Královské šermířské akademie králem Karlem IV., který byl sám obratný šermíř. Vrcholné období tohoto umění šermu kordem známe například ze slavného románu Alexandra Dumase „Tři mušketýři“. To je však už jiná doba, mušketýři jsou především střelci a nepatří do středověku.

5.2 Historický šerm

Šerm se v novověku postupně změnil ve sportovní disciplínu, která ve své moderní podobě už má s romantikou rytířů málo společného. Snad proto se romantičtější založení zájemci šermu a historii začali věnovat staronové podobě tohoto evropského bojového umění. První pokusy o oživení historické podoby šermu v dobových kostýmech se u nás objevují koncem 50. let 20. století. Historický šerm je však rozšířen po celé Evropě.

Dnes jsou u nás desítky skupin historického šermu, které se věnují různým obdobím, od starověkého Říma až po napoleonské války a prusko – rakouské války. Nejoblíbenější je však zřejmě gotika. Jednotlivé skupiny kladou důraz buď na zdokonalování v šermířské technice, nebo (a to častěji) na scénickou, spíše divadelní prezentaci šermířských vystoupení. V posledních letech pak roste zájem o tzv. living history, tedy co nejpřesnější rekonstrukci historické výzbroje a výstroje, způsobu boje i souvisejících činností (dobová řemesla, život ve vojenském táboře atp.).

Vedle nejčastějších samostatných vystoupení na hradech, zámcích a městských slavnostech se konají i velké akce, při nichž se setkávají desítky i stovky skupin a stovky až tisíce účastníků, často i ze sousedních zemí.

Nejatraktivnější jsou zřejmě historické bitvy, při nichž množství bojovníků v lesklých zbrojích, přilbách, s meči a štíty skýtá nezapomenutelný pohled. Z těch nejznámějších jmenujme alespoň raně středověké dobývání středočeského hradiště Wothanburg, gotické jarní jihlavské hradby, u nás největší bitvu na Libušině u Kladna, bitvu o brod pod Zbořeným Kostelcem, bitvu na Bílé hoře z období třicetileté války či monumentální rekonstrukci bitvy tří císařů u Slavkova. Ze sousedních zemí pak alespoň velkolepou rekonstrukci bitvy u Grunwaldu v Polsku, kam se každoročně sjíždějí novodobí rytíři i z okolních zemí, včetně zemí Koruny české.

ZÁVĚR

V této práci jsem chtěl poukázat na to, že rytíř nebyl jen zachráncem krásných dam, jak to známe z historických románů, ale byl vychován hlavně k boji. Dále jsem vám chtěl nastínit každodenní život rytířů ve válečných dobách. Já sám tyto válečníky velice obdivuji za jejich statečnos, odvahu a jezdecké umění. Začal jsem navštěvovat klub historického šermu, jen abych mohl prožít aspoň malou část jejich života.

POUŽITÁ LITERATURA

1. DVOŘÁČEK, Petr. *Rytíři od Římanů po současnost*. 1. vyd. Rubico, 2008. 143 s. ISBN: 978-80-7346-084-6
2. ŘEPOVÁ, Jana. *Rytíři a jejich turnaje*. Citováno 15. 5. 2011. Dostupné z <http://www.shs.shonik.com/shs-rytiri-a-jejich-turnaje.html>
3. ZBÍRAL, David. *Křížové výpravy*. Citováno 20. 5. 2011. Dostupné z

http://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99%C3%AD%C5%BEov%C3%A9_v%C3%BDpravy

BDpravy

PŘÍLOHY

Zbroje:

Kroužková brň

Německá plátová zbroj

Italská plátová zbroj

Turnajová zbroj

Turnaj:

Příprava na „kolbu“

Pěší souboj

Ukázka tjostu

Meče:

Jednoroční meč

Jednapůlruční meč

Dvouruční meč

RESUME

In this work, I wanted to point out that Knight was not the only savior of beautiful ladies, as we know from historical novels, but was raised mainly for combat. Furthermore, I wanted to outline the daily lives of knights in times of war. I myself these very warriors admire for their courage, bravery and horsemanship. I began to attend a fencing club, just so I could spend at least a small part of their lives.